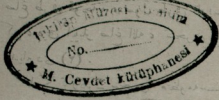

پیکر جمعیت

علم، صنعت و اخلاق را در شرف مجمره

اقتصادیات

عالم اخلاقی

تورک عالمیست مملدی

(عصری عالمی عالم) عنوانی مقاله مزده، استقباله کی تورک عالمیست مدنی عصری بیلمک ممکن اولدی حالد، حری عصری بیلمک ممکن اولادی سوله مشدک .
 بوتلیمز اسل اعتباریه عصرمک اورینال فلسوفی (برغسون) ک فلسفه موافقد ؛ چونکه ، برغونه کوره مادی شایسته حصوله کله جک تحولات ، وقوعدن اول بیله . بیلیر . حال بوک ، حیاتی شایسته حصوله کله جک تحولات وقوعدن اوله بیله من . مثلا ، کونشک فلان وقده کسوفه اوغرایه حیاتی عصرلجه مقدم تعیین ایدیه بیلیر ، فقط ، مثلا ، روسته ک بوکونکی انقلابی محازبه دن اول کدیریه مدیکی کبی ، یارین نه کی تحولات اوغرایه حیاتی بوکوندن کشف ایدیه من . بزه کوره اجتماعی شایسته مدیخایی و حیاتی صفه لری وارد . مدنی تقلیل یا خود تدبیر اجتماعی شایسته مدیخایی قسمی اولدیغدن ، وقوعدن اول مقدم سبیلرینه اسناد تعیین ایدیه بیلیر ؛ فقط ، حری تکامل و انحلال اجتماعی شایسته حیاتی قسمی اولدی ایچون ، وقوعدن اول صریح بر صورتده تعیین ایدیه من .

مع مافه ، برغسون ، حیاتی حادثه لری وقوعدن اول بیلمی قبول اجمعه مکه برابر ، سزیمه سی قبول ایدیه ؛ بو فلسوفه کوره ، حیات ، بر (حله elan) دن عبارتدر ، بو حله ک بزی زویه کوره جکی سزه بیلمک ایچون نام برآینه قدر کی دونه لک بو (خبر) ک موالی صفه لری متصل بر صورتده روحاً یا شعراً لازمدر ؛ حیاتی حله ک مبدآن بو کونه قدر کیرمیش اولدی تکامل جریاتی روحاً

یا شاددن سوکرا ، بوجه لک ایلریده ناصیل صفه لری وجوده کتیره جکی سزه بیلیر . ایسته ، برغسون (یا ایچو تکامل) نامده کی اثرده بو اصولی تطبیق ایدره ک حیاتی انعطاف لری سزمکه چالیششدر . بزه کوره ، برغسونک بو اصولی دها زیاده (حرث اجتماعی) یه قابل تطبیقدر .
 یونان دولا سیدرکه تورک عالمیستک استقانی سزیم بیلمک ایچون ، بوراده کی حیاتی حله ک تا ایلمک مبدآنرینه قدر جیقمق لزومی حسن ایدیه ورز .
 اسکی بورکیده قادیست ، حقوقه اریکده مساوی ، حتی بعضاً فائق اولدی کین مقاله لری مزده کوسرتمشک ؛ علمک وظیفه سی واقع لری بالکر (تعیین constant) دک ، عینی زمانده ایضاح اتمک اولدی ایچون ، اول امرده بو دینی ایضاح چالیشم لری :
 ابتدائی جمعیته دی حیاتی ایچو سزیم صورتده یعنی (دینی منظومه) ایله (سحری منظومه) تشکیلند بخی ایدر ؛ بو دوره دی سحر ، دینی منظومه دن قسماً آری منظومه تشکیل اتمکله برابر ، هنوز دینی حیاتی خارج آه ایلما مشدر . بناءً علیہ ، بو دوره دی یونان جمعیته دی منظومه ایله سحری منظومه قیمته بری برینه مساویدر .
 (رهنه مویه) مه لانه زیاده بر صبره سحری عملیه لردن عبارت اولان حصاد ایشک ، سحر قدرته مالک لری جهته قادیلر طرفدن یا سیدلری سوبه دکن سوکرا . بو بیانده بولیور : « بو قدرتلر حقه کی فکر ، بولیتیا جمعیته کی ایلرله مش جمعیته اولجه دینی خدمت اضا ایدن قادیست نه صورتله ، دینک خارجده بیر ایلدی ایضاح ایدیه پایر شویه کله ، قادیله اضافه ایدین قدرتلر اساساً سحری قوتلردر ؛ بو تلقی ، ایلریده کوره کیمز وجهه ، دینله سحر قاریش بولوبدی زمانلره عائددر . دینله سحر بری برندن آریله قدر و یکدیگر بیه تضاد تشکیل ایدکن سوکرا ، قادیست ، سحر طرفه آتیلدی ایچون ، فا قدرتلرک حامل عد اولوندی

و بوسيله مقدس شيلرن اوزاق طوتولدين آكلاشيلور (۱).
 قادينك سحري قدر تله نجلاكه اولدين ، صول جهته
 منسوب اولمسهله آكلاشيلور . توركرده سياسي تشريفاته
 خاقان صاغده ، خاتون صولده بولونوردی ، عايله ده ، اواناك
 صاغ طرفي قوجهيه ، صول طرفي قارينه عايدى . بونك
 كې ، ديني آينلر صاغ الله ، سحري آينلر صول الله اجرا
 ايديليردى (۲) .

اسكى توركلرك سحري منظومه سنه (شامانيزم) ، ديني
 منظومه سنه (توره) ناملى ورييلر (ملي تبعلر مجموعه سى
 صا ۳ ، اسكى توركلرده اجنامي تشكىلات) . تورمك قېلەسى
 كون دوغوسى اولدين ايچون ، بو منظومه يه كوره ، صاغ
 قول جنبه ، صول قول شالاه توجه ايدر ؛ شامانيزمك قېلەسى
 ايسه ، جنوب جهتي اولديندن ، بو منظومه يه نظر آ صاغ قول
 شرقه ، صول قول غربه توجه ايدر . بو توجهلرك نتيجه سى
 اوله رق ، (توره) صاغ قولى ، (شامانيزم) ايسه صول قولى
 مقدس تاقى ايتشدر ؛ او حالده ، تورمه كوره ارلك قادينك
 فو قده ، شامانيزمه كوره قادين ارلكك فو قده در . (عني فمانده
 شوراسى ده دفته شاياندر كه شامانيزم مادري سمي يه مېر بو طدر ،
 حال بو كه تورم بدي عايله ياغلدر) . اسكى توركلرده تورم و شامانيزم
 منظوملرى عني قيمته كورولديكي ايچون [ملي تبعلرله
 كوسترديكمز وجهه يازين تورم چيلك ، قيشين شامانيزم داه
 قيمتلى ايدى] بر طرفدن عايله معبودلرى اولان (اود آنا)
 ايله (اود آنا) آراسنده وديكر طرفدن قادينله ارلك آرا -

سندە حقوقي بر مساوات موجوددى . مع مافيه ، قادينله سحر
 و شامانيزم آراسنده بويله بر اربساب بولونماي ، قادينك نه
 طبيعتندن ، نه ده اراده سندن صادر اولش دكلدر . جميتك
 قادينى سحري قدر تله نجلاكه عدا لقمه سى ديني مكره يه عايد
 بر مقسانيزمك ضرورى بر نتيجه سيدر ؛ اجنامي مفكره
 تصفيقي اولدين ايچون بر طرفدن دينله سحري ديكر طرفدن
 ارلكك قادينى آييردي زمان ، سحرده ، مادري سمي كې داه
 قديم اولديقتا بنساده ، ارلكي دين قطنه ، قادينى سحر قطنه
 وضع ايتشدر . حال بو كه ساحر لره شامانلر اساسا وا كثريله
 اركلاركدن . قادينلر ، نادار بويو چيلك يا خود شامانلق
 ياپس لربيله ، جميتك سحر قوته مالك سكر ، ديبه بر نوع
 تشويق و ابرامه هدف اولدقلى ايچوندر . شامانلر قادينلرى
 بو قوته مالك تلقى ايتدكلرى ايچون ، آيين ايتاسنده قادين
 البسه سى كي درلر . اكثريله صاچلارنى اوزانه قادينلر

زردشت ، زهدى بر اساسه استاد ايدن يكي ديني وضع
 ايدركن ، سحري منظومى يي بوس بوتون دينك خارجه آديني
 ايچون ، سحر كې قادينده ناپاك كورولمكه باشلاى . بوندن
 دولاييدرك زهدى دينلرك عمومنده صول قولك مشوم ،
 سحر ك منهي ، قادينك دون تلقى ايتديكنى كوروروز . او حالده
 اسكى توركلرده ، قادينك ارلكك مساوى اولمسي ، اسكى تورك
 دينك زهدى بر دين اولممه سندن ايلرى گلشدر . اسلاميت ،
 عصر سعادتده وجدى بردين حالده اولدين ايچون ، سحري
 منع ايتكمكه برابر ، باطلده تلقى ايتدېكسندن ، قادين دون بر
 مرتبه ده كوروليوردى .

بالآخره ، ايران وروم دينلرينك زهدى تلقيلرى عباسيه
 دورى مسلمانلرينك روحانيه نفوذ ايتديكي ايچون ، قادينلرك
 دونلقلى حقدن كې يانايحي فكرلر مسلمانلر آراسنده انتشاره
 باشلاى . توركلرده بو عايله داخل اولدقن صوركا ، عصر -
 لرجه تماسك نتيجه سى اوله رق ، ياولاش ياداش بو ذهنيك
 تأثيرينه معروض اولدليلر . فقط ، اسكى سحر ، بر جوق تحوللر -
 دن صوركا تنظيات دوريمزده ، باشقه بر اسمله ، يكدين قيمته

بونلره (آق شامانلر) دینلیدیکینه د سوبیلورد، چونکه اسکی تورکرارجه، (قیش) ایله (سول قول) ک رنکی سیاه اولدینی کی، (سحرلر) کده رنکی قارمده؛ عینی صورتده، بونلرک معکوسلرینه (آق) صفی وریبار، او حالده، دینک روحانیلرینه (آق) رنکده کورمک طبعی سدر. یاقوتلر اولک شامانه (اویون)، قادین شامانه (اودانغان) دیرلرک (اوزان) گله سیله اقر بادرلر. یاقوتلرک یوغایتده هدف اتخا ایتدیکلری ولودیت آله سنک اسمی (آیزیت Aisy) ددر. بوالله، شرقده، یازین کونشک دوعغینی کولک قسمنده سا کئدر؛ لا کین بو، انسانلرک آیزیتدر. آنلرک آیزیتی قیشین کونشک دوعغینی نقطهده اقامت ایدر؛ بویونلری حیوانلرک آیزیتی ایسه بر آئندهدر.

آیزیت، کورکدن بره ایشدیک زمان، او صاحب وصاحبه سنک یانغی اوزرنده موع طوتار. کنج قیزلر، اولدیکلری زمان ولود اولق ایچون، آیزیتک کوچلر برسنی، یاقوتلرک اولکده کی برتخلرله حواوزرنه قویارلر. یاقوتلر اولاده بالخاصه ارکک اولاده مالک اولق ایچون، آیزیت نضرع ایدرلر. آق شامانک آیزیت عبادت مراسمی اجرا ایدجکی کون، یورت کوزلجه تمیزلنر؛ هر کس غایتانی بریمک بر، باراملق البسلرینی کهر؛ بوتون بواعتلار، آلهه، کلدیکی زمان بوتون چهره لری متبسم کورمسی ایچون یاییلر.

آق شامان، حاضرین اراندن دوقوز معصوم کنج قیزله دوقوزبا کردیقانی سحر؛ دلیقانلیر صاعده، کنج قیزلر صوله اولق اوزرده، شونلری یان یانه دیزر. سوکرا، کندیس یاشلرنده اولدینی حالده، کوچولک ترمته سی اتده طوتار و آلهیلر ترم ایده درک ایلرله. کنج قیزلرله دلیقانلیر بر برینک الی طومش اولدقلری حالده اونی تعقیب ایدرلر و قورود حالده (آهال! اورونی! آهال!) دیه ترم ایدرلر. آق شامان، دعالرینک ایچنده آیزیتک متقلری اولان بوتون الاهلری و بوتون روحلری صایار. شامان، کویاه بوصورته، کوه دوش و چقار و کنج چنتلره اوارایه کیتیم ایچون رهبرلک ایدر. فقط آیزیتک خدمتچیلری، کوموش قیرباچلرله سلاحی بولونقلری حالده، قایلرله درو یورلر؛ اخلاقی بوزولش، فنا و تهلکلی اولانلری کیومکدن منع ایدرلر؛ بالخاصه معصومیتلری غایب ایش اولانلری ایچری یه قبول ایتزلر. آیزیت، تورکولرله، شوشکلرله توصیف اولونور: «برخاتم کایاری اوقوده دینه چک بر حالده یاغش و کینش سطحی برسمور پوسته کی کوسکی اوزرنه چکمش...» «قالیغی قولقارلری اورتمش، قورد درلندن چیزملری قاپلرینه قدر چیقمش و اوداده سکر شیرته باغلاشم.» «یکی مخلوق، دوعغدقن سوکرا، مسعودانه یاشامسی،

مظاهر اولونجه، قادین، یکدن یوکسک کورولمک باشلادی. فی الحقیقه، حرث اساساً دیندن دوعغینی کی، مدیتده اسکی زمانلرک سحرندن اشتقاق ایتشدر. بو کونکی ظنلر و متقلر اسکی ساحرلرک اولادلریده، ناصلاک بو کونکی بدیی و اخلاقی داهیلرله، ساکشی بزدهده ظهور ایتسلر. اسکی زردشتلرک، بودالرک خلقلریدر. او حالده، بو کونکی مدیت، اسکی سحرک جانشینی نظریه یاقه ییلیر. چونکه سحرده مدیت کی ملی دکل، بین المللادی. سحرک یاخود مدیتک قادین حقوق اوزرنه بو قادمی تاثیر حصوله کتیرمسی، انتفاعی هدفله متوجه اولدقلری ایچون، ایکسینکده زهدی بر دین و اخلاقه مابین اوله سئنددر.

اساساً بی منفعت و فداکار اولان دینی و اخلاقی دیویفلرک شدتی، سحرک یاخود مدیتک (لامقدسشدن profane) تاثیرلرله خفیفشدیریلرزه، بو دیویفلر کیتجه شدتله درک زهدی بر شکل آلیر. وجدی بر دینک اساسی سوکی، زهدی بر دینک اساسی قورقودر، وجدلی بر دیندار آلهی سور، زاهدسه مپودندن قورقار.

وجدی بر دین یالکزر سفلی حظلردن اجتناب ایتدیک حالده، زهدی بر دین بواقای بدیی حظلرله تشمیل ایدر؛ ایشته، بو صورتلرله درک سحرک بوس بوتون میدانن چکیمده سی، دینک زهدی بر شدت کسب ایتمسی، بو ایسه بدیی صنعتلرله برابر قادینکده اسکی قیمتی غایب ایتمسی انتاج ایتشدر؛ شیمیدی، هالکس، مدیتک ظهورله برابر، دینک زهدی ماهیتدن چیقرق و جدی بر شکل آلدیغی و کوزمل صنعتلرله برابر قادینه آرق خشینکار بر نظرله یاقلمادیغی کوردیوروز.

یوقاریکی تشریحلردن، اسکی تورکرلرله ارککله قادین آراسنده کی مساویلک دینله سحر آراسنده کی اشتلاقدن ایلری کلدیکی آکلادق، شیمیدی، اسکی تورکرلرله جنسی اخلاقه ویرین قیمت واهیتک سببی اراهه جفر. یاقوت تورکرلرینک، ایلک بهارده و یازین، عمومی برسونچ ایچنده و کونشک شعاعلری آئنده اجرا ایتدیکلری کولومسه بن بر آیینلری وارددرک (ولودیت fecundité آلهه سی) حقدیه یاییلر. بو آیینلری اجرا ایدن روحانیلرله یاقونجه (سایکی) دینلرک، بوبوک براحاله کوره (یازینکی) گله سنک عیندر؛ چونکه دیکر تورکرلرله کی (ی) حرفی یاقونجهده (س) حرفه تبدل ایدر؛ (یای) گله سی ایسه دیکر تورکرلرله (یاز) معناشدر. شامانلرک یایدقلری سحری آیینلر، اساساً قیده مخصوصدر؛ بونلر، قیشک بویوچی راهلری اولدقلری حالده، ساینکیلرک یازک دینی روحانیلریدر. مع مافیه (سیر و زوومسکی)

دیور: «یا قوتلر، بر مفکورہ اولان تاملری وادکا اولاشامقدن
ایلی کلن المعنوی، ایشہ بر صورتلہ ایضاح ایدیورلر.» [۳]
ظن ایدرکہ اسکی توز کردہ جنسی اخلاق نہدن اوتی اولدیغی
آلاقم ایچون فضلہ سوز سولہ مکہ لزوم یوق! کادانیلرلہ
یونایلرلہ عصمتک دوشانی اولان ولودیت الہیہتی، اسکی
توز کردہ معصومیتک وفضیلتک نکہتانی اولہرق کوریورلر.
صیا کون آب

ادبیات مصاحبہ لری

شاعرہ خست

مختلف ملثک تاریخ ادبیاتی کوزدن کچیریلدیکی انشادہ،
عینی فضائل و با فضاحک شاعرلہ آچوق مشترکا موجودیتی
مدانہ جیبار. فضلہ مالہ و پارایہ طمع حسیہ رہا بکارلرک
اکثریتلہ قدرتی تزیل ایدن تقاض میاندہدر. بالخاصہ اسکی
شاعرلر بو حسک بک زیادہ تحت تأثیرندہ قالمشلر ویری الہا
مک نغمہ کار فیصلیلری قادار آتوتلرک صدای معدنیہ نہ
محبوب اولمشلرلر. «فورہ تیار» نامندہ بر فرانسیز شاعری
رفیق و مہنازمہ آغاز ابتدہکی منظوم لریک برندہ مسلکدار
شعری شہ صورتلہ عجب الہیور:

«مہناز! سلیم کہ بر عجبوینی یازمقلہ سکا آغلاناجی،
یاخود کولونہجک بر موضوعی وریورم؛ قافہ بردارلر مزدن
بحث ایدرکن اولرک فلاکتہ آجالیہیم، یوقسہ طبیعتی
تقدیم کی کیشمہیم؛ روحلریک غیر معقد حرائق پارناسک
قدسیتہ نہ قادار خلل کتیریسور وبونہ نہ درجہ ایلیریہ
کیدیورلر، بونی سن بک ابی بیلیورسک. ایچلرندہ اک اخلا
قسنلری، اگر عینی زمانہ بدبخت ایسہر، بو حرارت وشدت
سایہ سندہ عاذا الہلر درجسہ یوسکیور. اجرتلی ومانغندہ
چوق زنکین اولان دیلاری ویریلن عطیہ نسبتندہ سوزلری
دوزلرلر؛ ونہ قضائی، نہدہ اصالتی نظر دقتہ المفسرین اک
جو مرد کیم ایسہ اوکی بو یوک مرتبہ بہ چقاریور. منفعتسز
ہیچ کیمہنی مدح ایتہ یورلر؟ «مہنا» اولمق ایچون بو
آدملرہ احسانی بول ورمک کافیدر. بر دوق دائرہ نہ قادار
فضائلہ مالک اولورسہ اولسون، عطیہ و مرمرسہ، نارتلردن کندی
حقندہ بر تلک مصرع بیلہ قولارلاماز.»

کیشمہی، یو یومہی ایچون، اولندن کولہ واکلمہ
کولوم۔ آلاپان، ایستہ نیلیز، اوللری، زنکینلر، قاریلری کہ
قادیغی زمان آریت ایچون، بر حیوانی قورپالنتہ تخصیص ایدرلری،
قادیغی لحوضہ یاناغہ اوتور دینی یعنی کنج یا کرہ لریہ دلقانیلری،
وہ اوتلرک، آغاچلرک، چیمچکرک، نالارلرک روحلری، معیتہ
الہرق آریت، شخصاً لحوضہ نک باش یادیغی اوزرندہ
کوروندیکی زمان بو حیوان قورپان ایدیلیدی. اگرہ، بوقادین،
عصمتسزہ آریت اصلاً کورونمزدی.

کیلن قورپان، باشی و باغیرسقلری آریتہ معیتہ تقدیم
اولونوردی: قالان قسم او خلق، مسافرلر، لحوضہ بہ باق
ودوغورمسنہ یاردیم ایدن اختیار قادیغی طرفدن ییلیدی.
چوجوق دوغار دوغماز، اختیار قادیغی ای آریت، یایدلیغ
ایلیکلر ایچون سکا شکرلر ایدور وایلریدہ یامہ کی رجایدورلر،
دیہرک آتشک ایچہ ترمانی آماز.

آریت، عمومیتلہ، کنج آتشنک یاندہ اوج کون قالیر؟
بو مدت ظرفندہ، لحوضہ صسامانلہ اورولمش طوبراق
اورزندہ اوزامش اولہرق قالمق لازمدر. اوجنچی کون صوکرہ،
بیقانہرق کندی یاناغہ اوزانیر. بو انشادہ، یورث ایچندہ
ارککلرک بولونامہی لازمدر. قومشو قادیلرلہ نولک دایدینلری
آتشک یاندہ، کورکدن قاپاقلر کیمش اولدقلری حالہ، بر
طرفدن آتسہ ایشم ترمیانی داورکرلر، دیگر طرفدن، ترہ
یاغندن برلر، یوزلریہ سوزلرلر و اوج کرہ، ایلہہہ، دیہہ
کوروتولر کولہ سئلری چقاریلر. بو راسنہ ایچون، اوج
جناق ترہ یانی حاضر لاشمدر؟ بری آریت ایچون، بر دیگر
اختیار خستہ باقی ایچون، اوجنچیلیدہ قومشو قادیلر ایچون.
نہایت بو راسنہدہ بیت: «اتک بوتون بقیلری یا یاقیلش
یاخود بتلشدن؛ مسافرلر چکیلر. اختیار قادیغی، صسامانی
طوبیلاز، دوغورمک بوتون ایلرینی قادیلر، شونلری
عمومیتلہ اوزاندہ بر اوزمانہ کونورہرک، براغناجک یوسک دالہ
آماز. آریتہ جد کجیلر، کیدر؛ چونکہ، ارتق و طیفعیہ کی اکل
اجتمدر؛ بابانی، الہلر صونک قورقونچ اقدینسی (ژہ ژہ ژہ) ک
کندیسہ نودیغ ایش اولدینی روحی، (اورہ دنیا) بہ وضع
اجتمدر؛ کولکدہکی مقیدلر، بو یکی روح مقدراتی داهسا
اولجہ، (آی توبون) ک یعنی (کولکدہکی ایکینی ادا) ک
دقتلریہ ازلہ، مائل یازلمشسہ اول وجہلہ قید ایتدکلری
ایچون، بواکیشک کولک عائد مراسعیدہ بیشش دیکدر.

«قطعہ، پوروح، بر اقوب کدکدییلدی دنیای اوتونماہج،
اوکا محسردن وار کجیہ بہ خک، اولیک و طسک داد الصلہ سندن
قور تولایہ جقدہ، سیدو، موسی، شخبکسک صونکدہ بولہ